

**LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS
ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS
SPRENDIMAS**

2024 m. kovo 7 d. Nr. 21RE3-26 (AG3-11/25-2024)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Ramintos Ramanauskienės (posėdžio pirmininkė), Lino Dagio (pranešėjas), Giedriaus Jakubėno, Vaidos Paurienės, Svetlanos Sinkevičienės, sekretoriaujant Ingridai Mačiulienei, dalyvaujant pareiškėjai Y. X., atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovei X. X.,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos Y. X. skundą dėl Asmens su negalia teisių apsaugos tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėja Y. X. (toliau – ir Pareiškėja) 2024 m. vasario 7 d. pateikė Komisijai patikslintą skundą (toliau – ir skundas), kuriuo prašo panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. pakeistas į Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos; toliau – ir Atsakovė arba Agentūra) Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. SS-3924 „Dėl Y. X. specialiųjų poreikių“ (toliau – ir Sprendimas) ir Agentūros Šiaulių II teritorinio skyriaus (toliau – ir Teritorinis skyrius) 2023 m. spalio 25 d. priimtą sprendimą Nr. STS-6896 bei įpareigoti Atsakovę priimti naują sprendimą.

Skunde Pareiškėja nurodo, kad 2023 m. gruodžio 21 d. Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius atliko pakartotinį vertinimą dėl specialiųjų poreikių nustatymo ir priėmė skundžiamą Sprendimą, kuriuo nuspręsta palikti galioti Teritorinio skyriaus sprendimą, kuriuo nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nuo 2023 m. spalio 3 d. iki 2025 m. spalio 2 d. Šiame kontekste Pareiškėja atkreipia dėmesį, kad 2022 m. spalio 19 d. priimtu Agentūros Vilniaus IV teritorinio skyriaus sprendimu Nr. STS-5620 jai buvo nustatytas pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros poreikis nuo 2022 m. spalio 18 d. iki 2023 m. spalio 17 d. Pareiškėjos įsitikinimu, priimant skundžiamą Sprendimą, buvo netinkamai nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros poreikis, nes kaip ir anksčiau jai reikalinga artimojo pagalba nesumažėjo. Pareiškėjos manymu – „...galbūt vertintojai kažko nesuprato per apklausą ar kažkokių aplinkybių neįvertino, todėl padidino balus ir priėmė sprendimą, kad man reikalinga mažesnė artimojo pagalba“.

Skunde Pareiškėja teigia, kad pirmojo vertinimu metu ji turėjo (*duomenys neskelbtini*), o dabar – (*duomenys neskelbtini*), tačiau tai lemia tik „vaikščiojimo metodikos“ skirtumą, o artimojo pagalba reikalinga visada, kai Pareiškėja (*duomenys neskelbtini*). Be to, pažymi, kad ji yra dirbanti, po pandemijos daug dažniau vyksta į darbą, todėl artimasis prisitaiko prie savo darbo ir visada ją nuveža, teigia, kad valstybiniu transportu negalėtų naudotis, palyda visada reikalinga, nes nėra pritaikyta aplinka, prie laiptų turėklų nėra, plytelės slidžios.

Atsakovė atsiliepimu nesutinka su Pareiškėjos skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime Atsakovė paaiškina, kad iki 2023 m. gruodžio 31 d. specialieji poreikiai buvo vertinami ir nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 patvirtintu Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašo (toliau – ir Tvarkos aprašas) 1 priedu (Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelė nurodytas kriterijus, t. y. balais išreikštas medicininis kriterijus, kuris nustatomas pagal asmens sveikatos būklę: ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus) ir 2 priedu (Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti įvertinimo klausimynas (asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus tai asmens galimybių matas, kuriuo įvertinami asmens funkcionavimo kasdieniame gyvenime (judamumas, mityba, asmens higiena, socialiniai santykiai) ir jo mąstymo, suvokimo gebėjimai, elgesio sutrikimai).

Agentūros vertinimu, Pareiškėja skunde nepateikia jokių faktinių aplinkybių, kurios patvirtintų jos teiginius, kad jai reikalingas artimojo pagalbos poreikis nesumažėjo ir kartu sudarytų prielaidą abejoti skundžiamo individualaus administracinio akto teisėtumu ir pagrįstumu.

Atkreipiamas dėmesys, kad skundžiamame Sprendime 1–3 puslapyje detalai nurodyta iki 2023 m. gruodžio 31 d. galiojusi specialiųjų poreikių nustatymo tvarka. Atsakydama į Pareiškėjos skundo argumentus dėl artimojo pagalbos reikalingumo masto, Agentūra nurodo, kad Pareiškėjos specialiesiems poreikiams esminę įtaką daro judėjimo funkcijos sutrikdymas dėl išliekančių padarinių (*duomenys neskelbtini*): atlikta (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*); praveistas reabilitacinis gydymas. Pažymi, kad Pareiškėjai buvo taikytas Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 42 kriterijų punktas, kuris yra įvertintas 40 bazinio funkcionavimo balų verte ir naudojamas dėl nustatytos ryškios monoparezės, hemiparezės ar paraparezės, kai raumenų jėga – 3–4 balai, arba kiti labai ryškūs motorikos funkcijos sutrikimai, kai nuolat reikalingos techninės pagalbos priemonės. Pastarasis kriterijus, vadovaujantis E027 medicinos dokumentų išrašo, 2023 m. spalio 2 d. siuntimo į Agentūrą duomenimis, buvo taikytas dėl to, kad Pareiškėjai yra diagnozuotas ryškus (*duomenys neskelbtini*), 2022 m. rugpjūčio 15 d. atliktos (*duomenys neskelbtini*) ir praveistos reabilitacijos, kai asmuo (*duomenys neskelbtini*), vaikštytynės pagalba. Atsakovė paaiškina, kad šiuo ginčo atveju Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 31 punktas, kuris yra įvertintas mažesne 30 bazinio funkcionavimo balų verte, skirtingai nei 2022 metais, netaikytinas, nes jis naudojamas esant monoplegijai, ryškiai paraparazei, hemiparazei ar tetraparazei, kai raumenų jėga – 1–2 balai, arba kitiems labai ryškiems judėjimo (motorikos) funkcijos sutrikimams, kai asmuo negali savarankiškai vaikščioti, nuolat reikalingas neįgaliojo vežimėlis ir visapusiška pagalba nuolat naudojantis pagalbinėmis priemonėmis (pateikta gydytojo specialisto išvada). Nagrinėjamu atveju asmeniui tokio sunkumo sveikatos funkcijos sutrikdymas nėra diagnozuotas, dėl to minėti medicininiai kriterijai negali būti pritaikyti. Papildomai pažymi, kad Pareiškėja naudojasi ne neįgaliojo vežimėliu, o vaikščiojimo priemone – vaikštyne. Pabrėžia, kad nustatant specialųjį nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikį asmens būklė turi visiškai, o ne iš dalies, atitikti taikomos nuostatos reikalavimus.

Taip pat atsiliepime teigiama, kad Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno (toliau – ir Klausimynas) įverčiai patvirtina, jog dėl Pareiškėjai nustatytų organizmo funkcinių sutrikimų asmens veikla ir gebėjimas dalyvauti (II dalis) yra sutrikęs atitinkamose srityse (mobilumo (judėjimo) (surinkti 17 balų iš 24 galimų), savarankiškumo (11 balų iš 20 balų) ir kasdienės veiklos (6 balai iš 8 balų) srityse) ar tik kai kuriose atitinkamose veiklos elementuose. Daugeliu atveju Pareiškėjai reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) daugeliu atveju reikalingos pagalbinės priemonės, tačiau ši pagalba dauguma atveju apsiriboja 1, 2 ar 3 balais ir nesiekia didžiausio įverčio, t. y. 4 balų (4 balais atitinkama veikla vertinama tuomet, kai asmeniui reikalinga nuolatinė kitų asmenų pagalba, nes asmuo pats savarankiškai veiksmų neatlieka) atitinkamos veiklos vertinime. Asmens savarankiškumo koeficientas, remiantis užpildyto Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauto klausimyno duomenimis, yra 1 (surinkti 37 balai (maksimali klausimyno balų suma yra 88 balai). Atsakovės nuomone, nurodytos faktinės aplinkybės (medicininis kriterijus (surinkti medicininiai duomenys) ir asmens savarankiškumo koeficientas), skirtingai nei nurodo Pareiškėja, leidžia manyti, kad asmeniui nėra reikalinga visapusiška pagalba atliekant visas veiklas. Remiantis Tvarkos aprašo 16.2 papunkčiu,

Agentūros Šiaulių II teritorinio skyriaus vertintojo užpildytame Klausimyne (pagal pareiškėjo pateiktus atsakymus ir suteiktą informaciją, nagrinėjant prašymą dėl specialiųjų poreikių nustatymo) nurodyti balai prilyginami asmens savarankiškumo koeficientams. Kai klausimynas įvertinamas nuo 23 iki 43 balų verte, taikomas koeficientas 1,0 (Tvarkos aprašo 16.2.4 papunktis).

Pažymi, kad Sprendimų kontrolės skyrius, atsižvelgęs į skunde išdėstytas aplinkybes, asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno kriterijaus iš naujo nevertino, nes dėl užpildyto Klausimyno pagrįstumo abejonių nekilo – vertinimas atitinka medicininėje dokumentacijoje aprašomą sveikatos būklę, net ir įvertinus pakartotinai ir gavus mažesnę – 0,9 koeficientą, galutiniam rezultatui tai įtakos neturėtų.

Paaikškina, kad nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius bazinis funkcionavimo lygmuo dauginamas iš asmens savarankiškumo koeficiento ir gautas balų skaičius prilyginamas specialiojo nuolatinės slaugos ar specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) lygiui. Analogiškai Pareiškėjos specialieji poreikiai buvo įvertinti 40 balų (40 balų bazinis funkcionavimo lygmuo x 1,0). Vadovaujantis Tvarkos aprašo 16.3.4 papunkčio nuostatomis, kai specialieji poreikiai yra įvertinti 40 balų, nustatomas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

Atsakovė taip pat atkreipia dėmesį, kad Agentūra vertina ne sveikatos lygį, o specialiuosius poreikius, kuriems įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų nustatyti funkciniai sutrikimai (ligos sukelti padariniai), dėl kurių mažo ir yra nustatomas sunkesnis ar lengvesnis specialusis poreikis ir (ar) jų lygis. Agentūra nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokių su gydymo procesu susijusių klausimų. Atsakovei kaip viešojo administravimo įstaigai yra suteikta kompetencija nustatyti iki 2023 m. gruodžio 31 d. specialiuosius poreikius (nuo 2024 m. sausio 1 d. – individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikius) ir priimti sprendimus dėl specialiųjų poreikių (individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikius) nustatymo ir kt.

Papildomai Atsakovė atkreipia dėmesį, kad Agentūra nėra saistoma ankstesnių vertinimų metu asmeniui nustatytų specialiųjų poreikių ir (ar) jų lygio. Specialiųjų poreikių (Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikius reglamentuojantys teisės aktai tikslingai įtvirtina dalyvumo (darbingumo), specialiųjų poreikių (individualios pagalbos teikimo), lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių) terminus tam, kad pakartotinio vertinimo metu būtų galima iš naujo objektyviai įvertinti asmens sveikatos būklės pakitimus. Teisinis reglamentavimas taip pat suponuoja galimą asmens individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių (specialiuosius poreikius) kitimą atsižvelgiant į jo sveikatos būklę atitinkamam laikotarpiui. Todėl tai, kad Pareiškėjai anksčiau buvo nustatytas sunkesnis specialusis poreikis ir jų lygis, nereiškia, kad jis yra nekintamas ir praėjus nustatytam atitinkamam laikotarpiui negali lengvėti ar sunkėti. Todėl, esant diagnozuotai tai pačiai ligai, atsižvelgiant į sveikatos funkcijos sutrikdymo sunkumą, nustatytas specialusis poreikis ir jų lygis (individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikiai) gali būti skirtingi. Nagrinėjamu atveju iki 2023 m. gruodžio 31 d. specialiųjų poreikių nustatymo tvarką reglamentuojančiose Tvarkos aprašo nuostatose buvo numatyta, kad asmuo dėl specialiųjų poreikių ir jų lygio nustatymo į Agentūrą siunčiamas tik po to, kai yra išnaudotos visos galimos gydymo ir (ar) reabilitacijos priemonės ir išlieka organizmo funkcijų sutrikimų.

Pareiškėjos argumentus, kad „<...> nėra pritaikyta aplinka, nėra prie laiptų turėklų, plytelės slidžios<...>“ Atsakovė vertina kritiškai, nes Klausimyno (I dalies) 1.3 papunktyje (aplinkos pritaikymas ugdymo įstaigoje ar darbovietėje) nurodyta, jog „sėdimas darbas, liftas, vaiko su protezu“, o 1.5 papunktyje (asmens gyvenamasis būstas) pažymėta, kad „<...> prisitaikė patys iš dalies, porankiai <...>“.

Apibendrinama Atsakovė teigia, kad Agentūra pagal priskirtą kompetenciją ir vykdomas funkcijas nėra įgaliota revizuoti gydančių gydytojų parengtų medicininių dokumentų, pasisakyti dėl jų pagrįstumo ar tiesiogiai tirti asmens sveikatos būklę (stebėti asmens sveikatos būklę, atlikti

reikalingus tyrimus ar skirti gydymą). Asmens sveikatos priežiūrą atlieka ir visus su paciento sveikata susijusius klausimus sprendžia asmenį gydantis gydytojas. Dėl to vertinimus atliekantiems specialistams yra keliami specialūs reikalavimai, tačiau jie neteikia paslaugų, apimančių sveikatos priežiūros specialistų, vykdančių nuolatinę asmens sveikatos būklės stebėseną, diskreciją. Atlikdami vertinimą ir priimdami sprendimus Agentūros specialistai vadovaujami asmenį gydančio gydytojo parengtais medicininiais dokumentais, patvirtinančiais paciento savarankiškumą, ribojančiais sveikatos funkcinius sutrikimus.

Skundas tenkintinas.

Ginčas šioje administracinėje byloje kilo dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, toliau – ir Atsakovė arba Agentūra) Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. SS-3924 „Dėl Y. X. specialiųjų poreikių“ (minėta, toliau – ir Sprendimas; b. l. 6-9), kuriuo nuspręsta palikti galioti Agentūros Šiaulių II teritorinio skyriaus (minėta, toliau – ir Teritorinis skyrius) 2023 m. spalio 25 d. priimtą sprendimą Nr. STS-6896, kuriuo Y. X. nustatytas antrojo lygio specialusis priežiūros (pagalbos) poreikis nuo 2023 m. spalio 3 d. iki 2025 m. spalio 2 d., teisėtumo.

Rašytiniais bylos duomenimis nustatyta, kad Pareiškėjai Agentūros Vilniaus IV teritorinio skyriaus 2022 m. spalio 19 d. sprendimu Nr. STS-5620 „Dėl Y. X. specialiųjų poreikių“ (toliau – Vilniaus skyriaus sprendimas) buvo nustatytas pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nuo 2022 m. spalio 18 d. iki 2023 m. spalio 17 d. (b. l. 23-24).

Pareiškėja 2023 m. spalio 3 d. kreipėsi į Agentūrą su prašymu pakartotinai nustatyti jai specialiuosius poreikius (b. l. 31-32). Teritorinis skyrius 2023 m. spalio 25 d. sprendimu Nr. STS-6896 „Dėl specialiųjų poreikių“ (toliau – Šiaulių skyriaus sprendimas) Pareiškėjai nustatė antrojo lygio specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį nuo 2023 m. spalio 3 d. iki 2025 m. spalio 2 d. (b. l. 22-23).

2023 m. lapkričio 13 d. Pareiškėja, nesutikdama su Šiaulių skyriaus sprendimu, kreipėsi į Agentūros direktorių su prašymu pakartotinai įvertinti specialiųjų poreikių „būtinybę“ (toliau – ir Prašymas; b. l. 40). Prašyme Pareiškėja nurodė, kad Vilniaus skyriaus sprendimu, vadovaujantis Tvarkos aprašo 1 priedo 31 punktu, jai buvo nustatytas 30 balų bazinis funkcionavimo lygmuo, ir nustatytas pirmo lygio specialusis nuolatinės priežiūros poreikis iki 2023 m. spalio 17 d. Besibaigiant šiam terminui, Pareiškėja kreipėsi į Agentūrą dėl specialiųjų poreikių nustatymo. Tačiau Šiaulių skyrius sprendimu, vadovaudamasis Tvarkos aprašo 42 punktu, Pareiškėjai nustatė 40 balų bazinį funkcionalumo lygmenį, su kuo Pareiškėja nesutinka. Nesutikimą motyvavo tuo, kad nors, skirtingai nei 2022 metais vertinant bazinį funkcionalumą, Pareiškėja šiuo metu ir turi (*duomenys neskelbtini*), tačiau kito asmens pagalbos poreikis jai nėra sumažėjęs. Taip pat Pareiškėja Prašyme kėlė klausimą, kodėl Šiaulių skyriaus sprendimu jai buvo nustatytas 40 balų bazinis funkcionavimo lygmuo, nors į visus klausimus ji atsakė taip pat, kaip pirmą kartą (2022 metais).

Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, išnagrinęs Pareiškėjos Prašymą, 2023 m. gruodžio 11 d. priėmė skundžiamą Sprendimą, kuriuo Šiaulių skyriaus sprendimą paliko galioti be pakeitimų konstatavęs, kad Teritorinis skyrius tinkamai įvertino asmeniui diagnozuotus sveikatos funkcinius sutrikimus, kurie patvirtinti siuntimo į Agentūrą duomenimis ir kartu pateiktais medicininiais dokumentais, teisingai taikė specialiųjų poreikių nustatymą reglamentuojančius teisės aktus ir priėmė pagrįstą sprendimą.

Priimtą skundžiamą Sprendimą dėl Pareiškėjos Prašymo Atsakovė grindė Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo (toliau – ir Įstatymas), Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. A1-242 „Dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – ir Neįgalumo nustatymo nuostatai), Sprendimų kontrolės skyriaus nuostatais, patvirtintais Agentūros direktoriaus 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-173 „Dėl Sprendimų kontrolės skyriaus nuostatų, vedėjo ir vyriausiųjų specialistų, valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų patvirtinimo“, Sprendimų kontrolės skyriaus vedėjui Agentūros

direktoriaus 2020 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-22 „Dėl įgaliojimų suteikimo Sprendimų kontrolės skyriaus vedėjui ir patarėjui“ suteiktais įgaliojimais.

Sprendime Atsakovė paaiškino, kokie ir kokių lygių, vadovaujantis Tvarkos aprašu ir Įstatymu, gali būti nustatyti specialieji poreikiai, taip pat, kad jie nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus. Taip pat nurodė, kad pakartotinis Pareiškėjos specialiųjų poreikių vertinimas atliktas remiantis byloje ir Elektroninėje sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ESPBI IS) esančiais mediciniais dokumentais ir užpildyto klausimyno duomenimis. Sprendime teigiama, kad Sprendimų kontrolės skyrius nagrinėjo Pareiškėjos asmens byloje esančius duomenis ir specialiųjų poreikių vertinimą atliko dėl siuntimo į Agentūrą nurodytų diagnozių pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – TLK-10-AM) kodus: (*duomenys neskelbtini*). Sprendime pažymima, kad vertinant Pareiškėjos specialiuosius poreikius taikytas kriterijų 42 punktą (taikomas, kai nustatyta ryški monoparezė, hemiparezė ar paraparezė, kai raumenų jėga – 3-4 balai, arba kai kiti labai ryškūs motorikos funkcijos sutrikimai, kai nuolat reikalingos techninės pagalbos priemonės), kurio bazinis funkcionavimo lygmuo vertinamas 40 balų. Iš skundžiamo Sprendimo galima suprasti, kad tokia išvada buvo grindžiama išskirtinai mediciniais dokumentais, iš kurių matyti, jog Pareiškėja yra po reabilitacijos, vaikšto (*duomenys neskelbtini*). Atitinkamai Sprendime pateiktas asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti kriterijų vertinimas, paaiškinamas specialiųjų poreikių balų apskaičiavimas Pareiškėjos atveju, įvertinus jos asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno rezultatus (klausimyno balų suma 37 balai, kurie prilyginti koeficientui 1,0) ir nuspręsta dėl tokio paties, kaip nustatė ir Teritorinis skyrius, anksčiau minėto savarankiškumo koeficiento ($SP=40 \text{ balų} \times 1,0$). Kitaip tariant, Agentūra, vadovaudamasi Įstatymo 20¹ straipsnio 7 dalies 3 punktu, Tvarkos aprašo 16.3.4 papunkčiu, 23 punktu, visiškai pritarė Šiaulių skyriaus sprendimu Pareiškėjai nustatytam antrojo lygio specialiajam nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui laikotarpiu nuo 2023 m. spalio 3 d. iki 2025 m. spalio 2 d., nes per artimiausius 24 mėnesius neprognozavo asmens sveikatos ir savarankiškumo kasdieninėje veikloje pasikeitimo.

Taip pat Sprendime buvo pateiktas ir atsakymas į Pareiškėjos Prašyme keltą klausimą, kad 2022 metais vertinant specialiuosius poreikius kriterijų 31 reikalavimas, kurio bazinis funkcionavimo lygmuo vertinamas 30 balų, negalėjo būti taikomas, nes, remiantis medicininių dokumentų duomenimis, asmuo nors ir apsunkintai, su alkūniniu ramentu, tačiau paeiti gali, o duomenų, kad asmeniui būtų nuolat reikalingas neįgaliojo vežimėlis, nėra.

Kaip minėta, Pareiškėja su Sprendimu nesutinka, mano, kad specialusis nuolatinės priežiūros poreikis buvo nustatytas netinkamai, nes situacija dėl kito asmens pagalbos būtinybės, lyginant su 2022 metais, iš esmės nepasikeitė.

Sprendžiamam ginčui aktualus socialinės integracijos sistemą ir jos prielaidas bei sąlygas, neįgalųjų socialinę integraciją įgyvendinančias institucijas, neįgalumo lygio, darbingumo lygio, specialiųjų poreikių lygio ir specialiųjų poreikių nustatymą bei jų tenkinimą, profesinės reabilitacijos paslaugų teikimą apibrėžiantis Įstatymas (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.). Įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje nustatyta, kad specialusis poreikis – tai specialiosios pagalbos reikmė, atsirandanti dėl asmens įgimtų ar įgytų ilgalaikių sveikatos sutrikimų (neįgalumo ar darbingumo netekimo) ir nepalankių aplinkos veiksnių. Specialiųjų poreikių rūšis, specialiųjų poreikių ir specialiųjų poreikių lygio nustatymą reguliuoja Įstatymo 20¹ straipsnis. Šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad specialieji poreikiai nustatomi neatsižvelgiant į asmens amžių, neįgalumo lygį ar darbingumo lygį; nustatomi šių rūšių specialieji poreikiai: nuolatinės slaugos; nuolatinės priežiūros (pagalbos); lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos; ugdymo; techninės pagalbos priemonių; aplinkos ir būsto pritaikymo ir asmeninės pagalbos. Vadovaujantis Įstatymo 20¹ straipsnio 2 dalimi, specialieji poreikiai nustatomi kompleksiskai vertinant asmens sveikatos būklę ir galimybes būti savarankiškam kasdienėje veikloje. Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) bei lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarką nustato Socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su Sveikatos apsaugos ministru. Pagal aptariamo straipsnio 4 dalį, specialieji nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiai gali būti dviejų lygių: 1) pirmojo lygio specialusis

nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, iš dalies apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė 4–5 valandų per parą kitų asmenų teikiama pagalba; 2) antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, nežymiai apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė ne ilgesnė negu 3 valandų per parą kitų asmenų atliekama priežiūra (pagalba). Neįgaliųjų specialieji poreikiai tenkinami neatsižvelgiant į neįgaliųjų amžių, neįgalumo lygį ar darbingumo lygį ir siekiant užtikrinti lygias teises ir galimybes visose gyvenimo srityse, specialieji poreikiai tenkinami šiose neįgaliųjų veiklos srityse: buityje ir asmeniniame gyvenime, ugdymo srityje, darbinėje veikloje, visuomeniniame gyvenime (Įstatymo 24 straipsnio 1 ir 2 dalys). Be kita ko, specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos bendrosios nuostatos, reglamentuotos Įstatymo IV ir V skirsniuose (18, 20¹, 24 straipsniai), detalizuotos poįstatyminiuose teisės aktuose, iš kurių šiam ginčui yra aktualūs Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 patvirtintas Specialiųjų nuolatinės slaugos, specialiųjų nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiųjų lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir poreikių nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarkos aprašas; ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023-10-27 iki 2023-12-31).

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 4 punktu, asmenims gali būti nustatyti šie specialieji poreikiai: specialusis nuolatinės slaugos poreikis; specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis; specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos. Tvarkos aprašo 15 punkte numatyta, kad specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus. Tvarkos aprašo 6.1 ir 6.2 papunkčiuose nurodyta, kad bazinis funkcionavimo lygmuo – balais išreikštas medicininis kriterijus, nustatomas pagal asmens sveikatos būklę: ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus; asmens savarankiškumo koeficientas – tai asmens galimybių matas, kuriuo įvertinami asmens funkcionavimo kasdieniame gyvenime (judamumas, mityba, asmens higiena, socialiniai santykiai) bei jo mąstymo, suvokimo gebėjimai, elgesio sutrikimai. Bazinis funkcionavimo lygmuo nustatomas vadovaujantis Tvarkos aprašo I priede (toliau – Bazinio funkcionavimo balų lentelė) nurodytais bazinio funkcionavimo lygmens kriterijais; jei asmens būklė atitinka daugiau nei vieną Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytą kriterijų, vertinimui naudojamas kriterijus, kuris numato mažesnę balų skaitinę vertę; tuo atveju, kai asmens organizmo funkciniai sutrikimai neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmens savarankiškumas nevertinamas ir asmeniui specialieji poreikiai nenustatomi (Tvarkos aprašo 15.1–15.3 punktai). Nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius darbingo amžiaus ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, jų veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinamai balais nuo 0 iki 4, pildant klausimyną (Aprašo 16 punktas). Aptariamo teisės akto 16.1 punkte įtvirtinta, kad darbingo amžiaus asmeniui klausimyną pildo NDNT pokalbio su asmeniu metu, o senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui – savivaldybės darbuotojas ar įgaliotas darbuotojas. Vadovaujantis Aprašo 16.2 punktu, užpildytame klausimyne nurodytų balų suma prilyginama asmens savarankiškumo koeficientams: 81–88 balai – koeficientas 0,7; 67–80 balai – koeficientas 0,8; 44–66 balai – koeficientas 0,9; 23–43 balai – koeficientas 1,0; 5–22 balai – koeficientas 1,1; 0 – 4 balai – koeficientas 1,2. Pagal Aprašo 16.3 punktą nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius bazinis funkcionavimo lygmuo dauginamas iš asmens savarankiškumo koeficiento ir gautas balų skaičius prilyginamas specialiojo nuolatinės slaugos ar specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) lygiui: 7, 8, 9, 10, 11, 12 arba 14 balų – pirmojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis; 16, 18, 20 arba 21 balas – antrojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis; 22, 24, 27, 28 arba 30 balų – pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis; 32, 33, 36 arba 40 balų – antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Jei gautas balų skaičius yra didesnis nei 40 balų, specialieji poreikiai nenustatomi (Aprašo 16.4 punktas).

Sistemiškai vertinant aukščiau nurodytus teisės aktus, darytina išvada, kad tam, jog asmeniui būtų nustatyti tam tikri specialieji poreikiai, tiek jo sveikatos būklė, asmens organizmo funkciniai sutrikimai, tiek šių sutrikimų sąlygoti asmens gebėjimai būti savarankiškam kasdienėje veikloje turi atitikti Tvarkos apraše nustatytus kriterijus, kurie įvertinami pagal Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelę. Iš pradžių vertinama asmens sveikatos būklė ir asmens organizmo funkciniai sutrikimai, o jei šie neatitinka nė vieno Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodyto kriterijaus, asmens savarankiškumas toliau nebevertinamas.

Pažymėtina, kad pakartotinis neįgalumo lygio prašymų (skundų) nagrinėjimas Sprendimų kontrolės skyriuje vykdomas vadovaujantis Pakartotinio neįgalumo lygio, darbingumo lygio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio ir profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio vertinimo Sprendimų kontrolės skyriuje vadovo, patvirtinto 2017 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. V-111 „Dėl Pakartotinio neįgalumo lygio, darbingumo lygio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio ir profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio vertinimo Sprendimų kontrolės skyriuje vadovo patvirtinimo“ (toliau – ir Vadovas; ginčui aktuali redakcija, galiojanti nuo 2023-03-31) nuostatomis.

Iš esmės pakartotinio specialiųjų poreikių nustatymo procedūra atliekama taip: Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus vedėjas, susipažinęs su prašymu (skundu) ir atsižvelgdamas į Vadovo 13 punkte nurodytas aplinkybes, paskiria tris vertintojus (medicininės dalies, socialinės dalies, o trečiasis vertintojas papildomai atlieka medicininių ir savarankiškumo kriterijų vertinimo patikrą ir rengia sprendimo projektą). Pildomas Neįgalumo lygio vertinimo aktas. Vadovo 28 punktas nustato, kad išnagrinėję visus turimus ir papildomai gautus duomenis, laikydamiesi nustatytų terminų, vertintojai vertinime dalyvauja tokia tvarka: medicininės dalies vertintojas, pildydamas vertinimo aktą, įvertina medicininių kriterijų taikymą ir jo pagrįstumą, socialinės dalies vertintojas – savarankiškumo vertinimo dalį. Jeigu kuris nors iš vertintojų turi pastabų, jos įrašomos vertinimo akto pastabose. Sprendimų kontrolės skyriaus vedėjas, išnagrinėjęs pateiktą projektą ir patvirtinęs jo pagrįstumą ir teisėtumą, Agentūros informacinėje sistemoje užbaigia vertinimo procedūrą (32 punktas), o 33 punkte reglamentuota, kokį sprendimą Sprendimų kontrolės skyriaus vedėjas gali priimti.

Taigi, Sprendimų kontrolės skyrius turi įgaliojimus ne tik tikrinti Teritorinio skyriaus atlikto vertinimo teisingumą (pagrįstumą), bet kartu ir pakartotinai nagrinėti šios institucijos (Agentūros) kompetencijai priskirtą klausimą – atlikti specialiųjų poreikių nustatymo vertinimą.

Komisija šio administracinio ginčo kontekste, be kita ko, pažymi, kad Atsakovė, kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistomas gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostata – visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 str. ir kt.). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 3 straipsnio 1 punkte įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais būtų pagrįsti įstatymais. VAĮ 8 straipsnio 1 dalies (redakcija, galiojusi iki 2020 m. lapkričio 1 d. iš esmės atitinka dabar galiojančio VAĮ 10 straipsnio 5 dalį), pagal kurią individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos, nuostatos taip pat įtvirtina viešojo administravimo subjektams pareigą priimtame administraciniame sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Be to, ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2010 m. spalio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1037/2010, 2008 m. birželio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-700/2008, 2009 m. balandžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-422/2009, 2022 m. birželio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-195-463/2022 ir kt.).

LVAT praktikoje ne kartą akcentuota, kad administraciniam teismui nesuteikta kompetencija spręsti medicininius ir darbingumo lygio nustatymo (klasifikavimo) klausimus (žr. pvz., LVAT 2012 m. balandžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-328/2012, 2013 m. kovo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-22/2013, 2019 m. gruodžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-847-602/2019). Tarnybai (dabar – Agentūrai) suteikta kompetencija spręsti klausimus, reikalaujančius specialiųjų (medicininių) žinių, grindžiamus mediciniais tyrimais ir dokumentų duomenimis (žr., pvz., LVAT 2010 m. lapkričio 29 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-2122/2010, 2012 m. balandžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-328/2012 ir kt.).

Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, Komisija, vadovaudamasi Bazinio funkcionavimo balų lentelėje ir Tvarkos apraše nustatytu teisiniu reguliavimu, šiuo atveju vertins, ar skundžiamu Sprendimu įformintas Pareiškėjos specialiųjų poreikių vertinimas buvo atliktas ir Sprendimas priimtas laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei Sprendimo pagrįstumą, ar buvo atsižvelgta į Pareiškėjos Prašyme nurodytas aplinkybes, ar skundžiamas Sprendimas priimtas pagal kompetenciją, ar savo turiniu neprieštarauja galiojantiems teisės aktams.

Komisija nustatė, kad tiek Teritorinis skyrius, tiek Agentūra, sprenddami Pareiškėjos specialiojo poreikio nustatymo klausimą, iš esmės vadovavosi tik Pareiškėjos šeimos gydytojos 2023 m. spalio 2 d. siuntimo (b. l. 45) duomenimis. Siuntime nurodytos diagnozės, vadovaujantis TLK-10-AM kodais: (*duomenys neskelbtini*). Siuntimo anamnezėje nurodyta, kad (*duomenys neskelbtini*), apsunkintas mobilumas ir apsitarnavimas. Pareiškėja juda su vaikštyne, jai buvo taikyta reabilitacija. Objektyvus būklės įvertinimas – Pareiškėja juda (atvyko) (*duomenys neskelbtini*). Atliktų laboratorinių tyrimų (2022 m. spalio 4 d. gydytojo radiologo išvada) siuntime aprašymas patvirtina, kad Pareiškėjai būdinga būklė (*duomenys neskelbtini*). Siuntime taip pat nurodyta, kad Pareiškėjai atlikta reabilitacija, ji (*duomenys neskelbtini*). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ginčo dėl Pareiškėjai nustatytų diagnozių nėra.

Kaip jau minėta, Teritorinio skyriaus specialistai 2023 m. spalio 25 d. Specialiųjų poreikių vertinimo aktu Nr. SP-4283 (b. l. 57-58) Pareiškėjai nustatė antrojo lygio specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį nuo 2023 m. spalio 2 d. iki 2025 m. spalio 2 d., prieš tai įvertinę bazinio funkcionavimo lygmenį (gauti 40 balų) ir atlikę asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimą (gauti 37 balai, prilyginta asmens savarankiškumo koeficientui – 1). Vertinimo metu gautas bendras balų skaičius 40, pagal atitinkamus intervalus, nurodytus aptariamo akto 18.1.1-18.1.5 papunkčiuose, prilygintas antrojo lygio specialiajam priežiūros (pagalbos) poreikiui. Minėto akto pastabose, be kitų pastabų, pažymėta ir tai, kad Pareiškėja su asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno rezultatais supažindinta telefonu (Klausimynas pildytas 2023 m. spalio 4 d. 16:06 val.).

Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. Specialiųjų poreikių vertinimo akte Nr. SP-3242 (b. l. 43-44) nurodyti identiški bazinio funkcionavimo lygmens ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti vertinimų duomenys, kaip ir Teritorinio skyriaus akte, konstatuojant, kad Šiaulių skyriaus 2023 m. spalio 25 d. sprendimas Nr. STS-6896 paliktinas galioti.

Taigi, sprendžiant specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio nustatymo Pareiškėjai klausimą, buvo vertinama, ar Pareiškėjos sveikatos būklė atitinka Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelėje nurodytus bazinio funkcionavimo lygmens kriterijus. Tiek priimant Šiaulių skyriaus sprendimą, tiek ginčijamą Sprendimą buvo vertintas Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 42 punktas, t. y. ryški monoparezė, hemiparezė ar paraparezė, kai raumenų jėga – 3–4 balai, arba kiti labai ryškūs motorikos funkcijos sutrikimai, kai nuolat reikalingos techninės pagalbos priemonės. Nustatyta, kad įvertinus tai, jog Pareiškėja yra po reabilitacijos, naudojami techninės pagalbos priemonėmis (alkūniniu ramentu) ir (*duomenys neskelbtini*), o duomenų apie naudojimąsi neįgaliojo vežimėliu nėra, buvo taikytas būtent Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 42 punktas. Visgi, Komisijos nuomone, vien tas faktas, jog Pareiškėja nesinaudoja neįgaliojo vežimėliu, o naudojami kitomis techninės pagalbos priemonėmis, neabejotinai nepatvirtina minėto Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 42 punkto priskyrimo pagrįstumo konkrečiu atveju. Pažymėtina, kad minėto punkto kriterijus kalba ne vien apie naudojimąsi techninės pagalbos priemonėmis, bet ir apie tam tikrą objektyvią asmens sveikatos būseną esant atitinkamai raumenų jėgai, t. y. 3-4 balams, arba

kitiems labai ryškiems motorikos funkcijos sutrikimams, kai nuolat reikalingos techninės pagalbos priemonės.

Kaip minėta anksčiau, Sprendimas iš esmės buvo priimtas vadovaujantis Teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno reikšmėmis, Pareiškėjos šeimos gydytojos siuntimu į Agentūrą ir taip pat ESPBI IS esančiais paciento kortelėje įkeltais medicininiais dokumentais apie Pareiškėjai konstatuotus funkcinius sutrikimus. Šioje dalyje atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjos šeimos gydytojos siuntime į Agentūrą yra paminėta gydytojo radiologo 2022 metų išvada ir tai, kad Pareiškėja (*duomenys neskelbtini*) bei vaikšto su vaikštyne. Tačiau iš Atsakovės pateiktų dokumentų nėra aišku, kokie ESPBI IS esantys paciento kortelėje medicininiai dokumentai (konkrečios išvados) patvirtina vieną arba kitą Agentūros išvadą dėl Pareiškėjos funkcinių sutrikimų, jog konkretus Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės kriterijus būtų taikomas pilna apimtimi. Šių ESPBI IS esančių paciento kortelės medicininį duomenų Komisijos posėdyje negalėjo įvardinti nei Atsakovės atstovė. Šioje byloje nėra keliamas ginčas dėl Pareiškėjos šeimos gydytojos siuntimo į Agentūrą turinio ir jame nurodytų aplinkybių, tačiau, Komisijos nuomone, kai Pareiškėja su Prašymu kreipėsi į Atsakovę, nesutikdama su Šiaulių skyriaus sprendimu, Agentūra privalėjo imtis visų reikalingų priemonių papildomos medicininio ir savarankiškumo kriterijų vertinimo patikros atlikimui ir savo išvadas pagrįsti konkrečiais ESPBI IS esančiais duomenimis (išvadomis), kuriais rėmėsi. Visgi, šiuo atveju, Atsakovės nurodyti kaip įvertinti, į bylą pateikti medicininiai duomenys vienareikšmiškai nepatvirtina, jog Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 42 punkto kriterijus Pareiškėjai buvo nustatytas remiantis konkrečiais ESPBI IS esančiais paciento kortelės medicininiais dokumentais (konkrečiomis išvadomis).

Kritikuotina ir Atsakovės pozicija, jog Agentūra pagal paskirtą kompetenciją ir vykdomas funkcijas nėra įgaliota revizuoti gydančių gydytojų parengtų medicininio dokumentų, pasisakyti dėl jų pagrįstumo ar tiesiogiai tirti asmens sveikatos būklę. Komisija sutinka, jog Atsakovė negali tirti asmens sveikatos būklės, tačiau turi teisę vertinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų siuntimų ir kitų medicininio dokumentų, pateiktų Agentūrai, pagrįstumą ir teisingumą, vadovaujantis Asmens sveikatos priežiūros įstaigų siuntimų ir kitų medicinos dokumentų, pateiktų Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, išsamumo, pagrįstumo ir teisingumo įvertinimo ir kreipimosi į Valstybinę akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos tvarkos aprašu, patvirtintu Agentūros direktoriaus 2017 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. V-31 (suvestinė redakcija nuo 2021 m. rugsėjo 1 d.). Minėto teisės akto 6.1, 7 punktai numato galimybę Agentūrai nustačius, jog siuntimas į Agentūrą ir (ar) kiti medicinos dokumentai yra neišsamūs, nepagrįsti ar galimai suklastoti, jai kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl informacijos patikslinimo ir (ar) papildomų medicinos dokumentų pateikimo. Minėta galimybę kreiptis dėl papildomų duomenų numato ir Tvarkos aprašo 13.1 papunktis. Taigi, Agentūra, iš esmės, turi kompetenciją vertinti jai pateikiamų dokumentų pagrįstumą ir teisingumą, turi teisės aktų jai suteikiamas galimybes objektyviai vertinti asmenų būklę, atsižvelgiant į individualią situaciją. Šios bylos kontekste Komisija vertina, kad Atsakovės veiksmai sprendžiant klausimą ir priimant sprendimą dėl specialiųjų poreikių Pareiškėjai nustatymo, vadovaujantis išskirtinai vienu medicininio dokumentu, kuriame pateikiama vieno specialisto 2022 m. išvada, neatitinka objektyvumo principo esmės ir toks Sprendimas negali būti laikomas pakankamai motyvuotu.

Pažymėtina, kad Pareiškėja tiek Prašyme Agentūrai, tiek skunde Komisijai akcentavo, jog jai, lyginant su 2022 metais buvusia situacija, kito asmens pagalbos poreikis visiškai nesumažėjo, taigi galima suprasti, jog Pareiškėja savo dabartinę situaciją laiko identiška buvusiai, kai pirmą kartą buvo sprendžiama dėl specialiųjų poreikių nustatymo. Taip pat iš skundo turinio ir Pareiškėjos Komisijai elektroniniu paštu pateiktos pozicijos galima daryti išvadą, jog Pareiškėja nesupranta, kodėl jos sveikatos būklei ir savarankiškumui nuo 2022 metų iš esmės nepasikeitęs, Agentūra darė kitokias išvadas, nei 2022 metais (b. l. 63). Be to, Pareiškėja Komisijos posėdyje pažymėjo, jog Teritorinis skyrius tinkamai nesupažindino jos su 2023 m. spalio 4 d. Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti įvertinimo klausimynu, kad Teritorinio skyriaus specialistai neinformavo jos apie būtinybę pateikti individualų prašymą dėl susipažinimo su minimu Klausimynu. Akivaizdu, kad Klausimynas nėra patvirtintas Pareiškėjos parašu ir, pasak Pareiškėjos, su Klausimyno turiniu ji susipažino tik gavusi iš

Komisijos Atsakovės atsiliepimą, t. y. prasidėjus administracinio ginčo procesui šioje byloje. Kartu Pareiškėja teigė, kad minimas Klausimynas užpildytas nekorektiškai, klaidingai pažymint jos pateiktus atsakymus į tam tikrus Klausimyno klausimus.

Pasisakant dėl Klausimyno pildymo aspektų, pirmiausia pažymėtina, jog Tvarkos aprašo 11.5 papunktyje iš tikrųjų nustatyta, jog specialieji poreikiai nustatomi asmeniui nedalyvaujant, kai specialieji poreikiai vertinami pakartotinai. Šiuo atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekius elektroninių ryšių priemonėmis ir apie tai pažymima Klausimyno pastabose. Šio papunkčio nuostatos netaikomos, jei asmuo ar jo atstovas išreiškia norą (raštu arba žodžiu) atvykti į NDNT dalyvauti pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną. Šioje byloje nėra duomenų, kad Pareiškėja būtų išreiškusi norą atvykti į Agentūrą dalyvauti pildant klausimyną (pati Pareiškėja nei Prašyme, nei skunde tokios informacijos nepateikė). Taigi, Tvarkos aprašo reikalavimas supažindinti asmenį su Klausimyno rezultatais bet kuriuo atveju turėjo būti įgyvendintas. Pagal Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 3 straipsnio 11 punktą elektroniniai ryšiai – signalų perdavimas laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis. Kaip jau minėta, 2023 m. spalio 25 d. Specialiųjų poreikių vertinimo akte Nr. SP-4283 pažymėta, jog Pareiškėja su klausimyno rezultatais supažindinta telefonu, t. y. elektroninio ryšio priemone. Nors asmens supažindinimas su Klausimyno rezultatais telefonu yra leistinas, tačiau tai savaime nereiškia, kad toks supažindinimo būdas su rezultatais yra pakankamas, ypač, kai keliamas ginčas dėl Klausimyno turinio teisingumo. Net jei Klausimynas, kaip nurodė Atsakovės atstovė, nėra privalomai asmeniui teikiamas dokumentas, kiekvienu atveju asmeniui, dėl kurio Klausimynas sudarytas, turi būti užtikrinama teisė susipažinti su Klausimynu ir teikti pastabas dėl jo. Nagrinėjamo ginčo atveju Komisijos posėdyje Pareiškėja tvirtino, kad apie galimybę (būtinai atlikti procedūras – pvz. pateikti individualų prašymą Agentūrai) susipažinti su Klausimynu jai nebuvo pranešta, todėl anksčiau (iki ginčo nagrinėjimo Komisijoje) pastabų dėl Klausimyno pateikti negalėjo.

Šiame kontekste pažymėtina, kad naudojant telefoną, kaip ryšio priemonę, supažindinant asmenį su Klausimyno rezultatais, objektyviai nėra galimybės nustatyti, būtent, kokia ir kokios apimties informacija asmeniui buvo pateikta, ar asmuo turėjo galimybę pareikšti savo nesutikimą, pastabas dėl Klausimyno – t. y. neaišku, su kuo konkrečiai asmuo buvo supažindintas ir ką jis suprato. Šias išvadas pagrindžia ir Pareiškėjos argumentai, kad su Klausimynu ji nebuvo tinkamai supažindinta, o susipažinusi nurodė, kad Klausimynas užpildytas neteisingai. Siekiant išvengti ginčų dėl Klausimyno turinio, atsakingi Atsakovės tarnautojai turėtų imtis pakankamų priemonių užtikrinant asmens teisę susipažinti su Klausimyno rezultatais, kartu sudarant realią galimybę išreikšti savo poziciją ir ją patvirtinti (parašu, elektroniniu parašu ar pan.).

Kaip minėta anksčiau, specialiųjų poreikių vertinimą (tiek pirminį, tiek pakartotinį) iš esmės sudaro dvi dalys – medicininių kriterijų ir socialinių kriterijų vertinimas. Komisija sutinka su Agentūros pozicija, pateikta Sprendime ir atsiliepime, kuri ne kartą akcentuota ir LVAT praktikoje, jog kiekvieną kartą atlikdami pakartotinį specialiųjų poreikių vertinimą Tarnybos (Agentūros) specialistai remiasi iš naujo pateiktais, vertinimo metu esamą asmens sveikatos būklę patvirtinančiais mediciniais dokumentais. Tarnyba (Agentūra), iš naujo atlikdama vertinimą, nėra saistoma ankstesnių vertinimų ir sprendimų dėl specialiųjų poreikių nustatymo (LVAT 2023 m. vasario 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-289-552/2023). Tačiau kalbant būtent apie socialinių, t. y. veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijų vertinimą, Komisija pažymi, kad pagal Vadovo 13.2 papunktį, pakartotinai nustatant asmens negalią (įskaitant ir specialiųjų poreikių nustatymą), socialinės dalies vertintojas vertina, kaip Agentūros teritorinis skyrius, priimdamas sprendimą dėl negalios, įvertino asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus (asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyne pateiktą informaciją) ir jų pagrįstumą. Iš minėtos nuostatos aišku, kad atitinkamos srities vertintojas nebūtinai privalo atlikti pakartotinį socialinių kriterijų vertinimą, kitaip tariant – klausimyno pildymą. Pastarąja nuostata, be kita ko, Atsakovė motyvavo Sprendimą ir dar sykį tai paminėjo atsiliepime. Visgi, šioje byloje keliamas ginčas dėl skundžiamo Sprendimo teisėtumo, be kita ko, grindžiamas ir neteisingais Klausimyno rezultatais, todėl, Komisijos nuomone, Atsakovė privalėjo imtis pakankamų priemonių pašalinti abejones dėl Klausimyno turinio. Tačiau iš byloje esančių duomenų galima

matyti, jog Sprendimų kontrolės skyriui nagrinėjant Pareiškėjos Prašymą, 2023 m. gruodžio 11 d. buvo pildytas Klausimynas – tai rodo į bylą pateiktas Sprendimų kontrolės skyriaus vyriausiosios specialistės Y. Y. sudarytas Pareiškėjos Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti įvertinimo klausimynas (b. l. 35-39), kurio rezultatai identiški 2023 m. spalio 4 d. Teritorinio skyriaus specialistės užpildyto Klausimyno rezultatams. Atsakovės atstovė Komisijos posėdyje teigė, kad iš naujo Klausimynas Sprendimų kontrolės skyriuje dėl Pareiškėjos atvejo nebuvo sudarinėjamas, nors Specialiųjų poreikių vertinimo akto 17.1 punkte nurodyta, kad Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimynas buvo pildytas (b. l. 44). Minimas 2023 m. gruodžio 11 d. Klausimynas nei jo sudarytojo, nei Pareiškėjos nepasirašytas. Tokiu atveju išvis neaišku, dėl kokių priežasčių ir kokiomis aplinkybėmis jis buvo sudarinėjamas. Taip pat kyla klausimas – pastarąjį (2023 m. gruodžio 11 d. sudarytą) ar anksčiau 2023 m. spalio 4 d. užpildytą Klausimyną, ar abu vertino Atsakovė, priimdama skundžiamą Sprendimą. Visos šios aplinkybės suponuoja prieštaringas išvadas, kelia pagrįstų abejonių dėl Sprendimo objektyvumo ir tai negali būti laikoma tinkamu procedūrų įgyvendinimu.

Kadangi pagal vykdomų funkcijų apimtį bei paskirtį, veiklos pobūdį, turimus įgaliojimus Agentūra priskirtina viešojo administravimo subjektams, savo veikloje (taip pat priimdama individualius administracinius aktus) privalo vadovautis ir Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) nuostatomis. VAI 10 straipsnio 5 dalyje nurodyta, jog administraciniame sprendime, be kita ko, turi būti nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai.

LVAT yra pažymėjęs, kad minėtos VAI nuostatos reiškia, jog individualiame administraciniame akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas (LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022; 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-1440/2014). Minėta VAI teisės norma iš esmės yra siekiama užtikrinti, kad asmeniui, dėl kurio yra priimtas atitinkamas individualus administracinis aktas, būtų žinomi šio akto priėmimo teisinis bei faktinis pagrindai, motyvai. Todėl kai nėra pagrindo atitinkamą individualų administracinį aktą pripažinti visiškai nemotyvuotu, kiekvienu konkrečiu atveju, sprenddamas dėl tokio akto atitikties pastarosios įstatymo nuostatos reikalavimams, teismas privalo *ad hoc* (liet. tuo atveju) įvertinti, ar nustatyti turinio (teisinio ir faktinio pagrindimo, motyvacijos) trūkumai yra esminiai, sukliudę šio individualaus administracinio akto adresatams suprasti atitinkamų visuomeninių santykių esmę ir turinį, identifikuoti jų teisių, pareigų bei teisėtų interesų pasikeitimą, šio pasikeitimo pagrindus ir apimtį, tinkamai įgyvendinti šiuo aktu suteiktas teises ar (ir) įvykdyti nustatytas pareigas bei įstatymų nustatyta tvarka efektyviai realizuoti teisę į (galimai) pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą. Šis vertinimas turi būti atliekamas individualaus administracinio akto adresato požiūriu, t. y. būtent to, kuris turi teisę žinoti ir suprasti, dėl kokios priežasties ir kuo remiantis priimtas konkretus sprendimas, be kita ko, atsižvelgiant ir į pastarajam asmeniui žinomas aplinkybes, lėmusias minėtą sprendimą (LVAT 2019 m. spalio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-884-438/2019; 2011 m. birželio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A556-336/2011, kt.).

Įvertinusi ginčijamo Sprendimo turinį, Komisija daro išvadą, kad Sprendimas neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų, kadangi iš Sprendimo turinio nėra aišku, kuo konkrečiai, kokių specialistų išvadomis remiantis, pritaikytas Sprendime nurodytasis Tvarkos aprašo 1 priedo 42 punkte nustatytas kriterijus, nepašalintos abejonės dėl Pareiškėjos veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno turinio ir užfiksuotų rezultatų, kuriais rėmėsi Atsakovė, todėl Sprendimas naikintinas, o Atsakovė įpareigotina iš naujo išnagrinėti Pareiškėjos 2023 m. lapkričio 13 d. gautą Prašymą ir priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad LVAT savo jurisprudencijoje ne sykį yra konstatavęs, jog administracinis teismas (taip pat ir Komisija), nagrinėdamas skundus dėl individualių administracinių aktų teisėtumo, vykdo viešojo administravimo subjektų kontrolę (angl. a review), t. y. teismas kontrolės modelio byloje vykdo objektyvios teisinės tvarkos apsaugos funkcijas. Teismas yra nurodęs ir tai, kad materialinės teisės normas taiko ne teismas, o viešojo administravimo subjektas, kuris

sprendžia klausimą dėl administracinio sprendimo priėmimo, o administracinis teismas tik sprendžia klausimą, ar viešojo administravimo subjektas teisingai taikė materialinės teisės normas (pvz. LVAT 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-1902/2013). Tai reiškia, kad Komisija negali priimti sprendimo vietoje viešojo administravimo subjekto, kuriam tokia kompetencija nustatyta teisės aktais, ar įsakmiai nurodyti, kokį sprendimą viešojo administravimo subjektas turi priimti. Taigi, net ir tenkinant skundą, Komisija negali įpareigoti Atsakovę priimti konkretų sprendimą. Šis Komisijos sprendimas neriboja Agentūros diskrecijos vykdant jai pavestas funkcijas, todėl Atsakovė, priimdama naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą, gali nuspręsti tiek tenkinti Prašymą, tiek jį atmesti ar kt.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. SS-3924 „Dėl Y. X. specialiųjų poreikių“ ir įpareigoti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą dėl Y. X. 2023 m. lapkričio 13 d. gauto prašymo Nr. SK-3430 „Dėl specialiųjų poreikių įvertinimo“.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Raminta Ramanauskienė

Komisijos nariai

Linas Dagys

Giedrius Jakubėnas

Vaida Paurienė

Svetlana Sinkevičienė